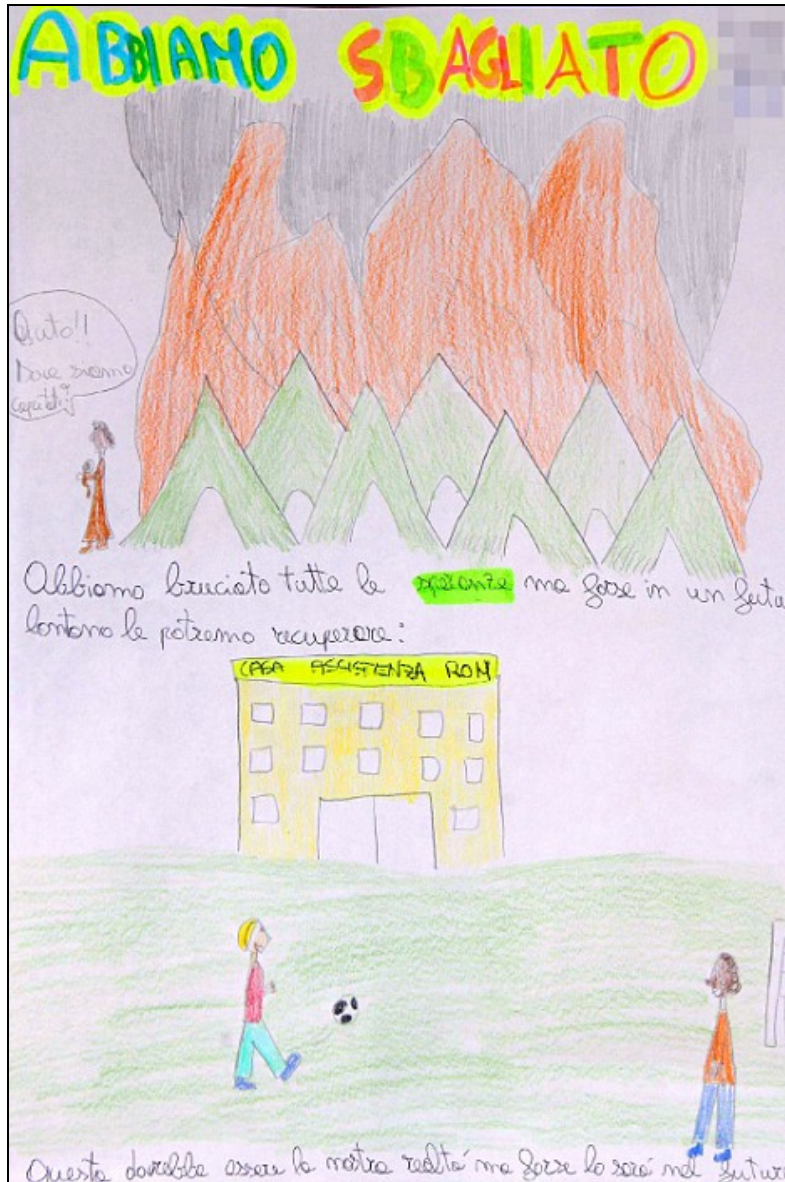

Raport de incident

Atacurile violente împotriva taberelor de
romi din districtul Ponticelli din Napoli,
Italia

FRA 2008

Datele și informațiile din prezentul raport au fost furnizate de asociația COSPE, punctului focal național RAXEN pentru Italia. Concluziile agenției sunt exprimate în capitolul relevant. Nicio referire la vreo autoritate, organizație, persoană juridică sau persoană fizică nu implică o aprobare din partea FRA în ceea ce privește statutul și competențele acestora.

Desene ale copiilor, inspirate din evenimentele din Ponticelli¹

- Abbiamo sbagliato (**Ne-am înșelat**)
- Aiuto!! Dove siamo capitati? (**Ajutor! Unde am ajuns?**)
- Abbiamo bruciato tutte le speranze ma forse in un futuro lontano le potremo recuperare (**Am distrus toate speranțele, dar poate le vom putea recupera într-un viitor îndepărtat**)
- Questa dovrebbe essere la nostra realtà ma forse lo sarà nel futuro (**Aceasta ar trebui să fie realitatea noastră, dar poate că va fi în viitor**)

¹ Disponibile la: <http://www.thisislondon.co.uk/news/article-23488450-details/The+Italian+schoolchildren's+drawings+which+illustrate+a+chilling+hated+for+Roma+gypsies/article.do> (01.08.2008).

Cuprins

INTRODUCERE.....	3
1. DESCRIEREA EVENIMENTELOR	5
2. INFORMAȚII GENERALE.....	8
3. IMPACTUL EVENIMENTELOR	12
3.1. MĂSURI LEGISLATIVE.....	12
3.2. REACȚII LA MĂSURILE LEGISLATIVE	14
3.3. ALTE INCIDENTE ÎMPOTRIVA ROMILOR	15
3.4. INCIDENTE ÎMPOTRIVA ALTOR MINORITĂȚI	16
4. REACȚII LA EVENIMENTE	18
4.1. REACȚII ALE AUTORITĂȚILOR PUBLICE	18
4.2. REACȚII ALE SOCIETĂȚII CIVILE	19
5. REACȚII INTERNE	21
6. REACȚII INTERNAȚIONALE.....	23
7. ANCHETE ȘI SONDAJE DE OPINIE	25
8. „RECENSĂMÂNTUL” ROMILOR	27
9. CONCLUZII.....	29

Introducere

Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) a întocmit acest raport imediat după incidentele violente îndreptate împotriva romilor, care au avut loc în luna mai 2008 în Italia. Scopul raportului este să ofere Comunității și statelor membre o prezentare generală obiectivă a situației din acele luni din Italia.

Deși subiectul principal al prezentului raport îl constituie evenimentele care îi privesc pe etnicii romi, unele informații fac referire și la alte grupuri minoritare. Acest lucru se datorează faptului că măsurile luate de guvernul italian ca răspuns la evenimente au fost înglobate simultan într-un pachet de măsuri care au afectat imigranții ilegali, iar atitudinea opiniei publice față de evenimentele în care au fost implicați romi s-a manifestat și în atacurile împotriva imigranților aparținând altor etnii.

Agenția a cules informații cu privire la aceste evenimente apelând la Rețeaua Europeană de Combatere a Rasismului și Xenofobiei (RAXEN)² cu cele douăzeci și șapte de puncte focale naționale (PFN), câte unul în fiecare stat membru. Punctului focal național italian, COSPE³, i s-a solicitat să documenteze faptele petrecute în timpul incidentelor violente îndreptate împotriva populației rome din Italia, acțiunile autorităților și reacțiile mass-media și ale societății civile, precum și să prezinte noi informații contextuale relevante pentru FRA. Alte informații au fost furnizate de ofițerul național de legătură pentru Italia⁴.

Perioada acordată pentru colectarea acestor date a fost de la începutul lunii mai până la 20 iunie 2008 și s-a solicitat PFN italian să documenteze incidentele și reacțiile care au avut loc în această perioadă. Totuși trebuie menționat că este posibil ca unele aspecte să se fi modificat chiar în scurta perioadă dintre colectarea datelor și publicarea prezentului raport. De exemplu, unele dintre politicile anunțate de guvernul italian în timpul perioadei de raportare ar fi putut fi modificate sau retrase. Pe de altă parte, propunerea autorităților italiene de amprentare a tuturor romilor din Italia a fost făcută

² Începând din 2000, agenția colectează date prin punctele focale naționale (PFN) RAXEN din toate statele membre ale UE cu privire la probleme precum rasismul, xenofobia și lipsa de toleranță asociată. PFN sunt organizații selectate de agenție printr-o procedură de licitație deschisă care sunt contractate să furnizeze, cu ajutorul diferitelor instrumente de raportare, documentația corespunzătoare privind fenomenele de rasism, xenofobie și lipsa de toleranță asociată acestora, dar și politicile și inițiativele de promovare a egalității și diversității; detalii la: <http://www.fra.europa.eu> (01.08.2008).

³ Cooperazione per lo Sviluppo dei Paesi Emergenti (COSPE), www.cospe.it (01.08.2008).

⁴ Fiecare stat membru al UE a desemnat un reprezentant guvernamental ca ofițer național de legătură (ONL) cu agenția pentru a asigura cooperarea strânsă între agenție și statele membre. ONL reprezintă principalele puncte de contact ale agenției în statele membre. Agenția comunică către ONL toate rapoartele și studiile pentru a promova lucrările Agenției în departamentele și organismele guvernamentale relevante.

după data de 20 iunie. Din acest motiv, secțiunea 8 care prezintă această evoluție a fost inclusă la sfârșitul prezentului raport.

1. Descrierea evenimentelor

În seara zilei de 10 mai 2008, o tânără italiană, mamă a unui copil de șase luni, care locuia pe strada Principe di Napoli din districtul periferic Ponticelli al orașului Napoli, a găsit în apartamentul său o fată – identificată ulterior ca fiind o tânără în vârstă de 16 ani de etnie romă care locuia într-una din taberele din oraș – ținându-i în brațe copilul. Femeia a țipat și i-a smuls fetei copilul din brațe, iar fata a încercat să fugă. În timp ce fata cobora scările, a intervenit tatăl femeii care auzise strigătele de ajutor și a reușit să o prindă pe fată. În scurt timp, o mulțime de vecini s-a adunat la locul incidentului. Numai intervenția promptă a poliției a salvat-o pe intrusă din mâinile mulțimii care amenința să o linșeze. Curând după aceea, fata a fost acuzată de tentativă de răpire și violare de domiciliu și transferată într-un centru de corecție pentru minori din apropiere.⁵

Judecătorul delegat cu efectuarea anchetelor preliminare (*giudice per le indagini preliminary*, GIP) de la Tribunalul pentru Minori a confirmat ulterior arestarea fetei, deținută la CPA⁶ din Nisida, după ce s-a aplicat măsura restrictivă *custodia cautelare* (detenție preventivă). Magistratul a confirmat acuzațiile. Potrivit presei, fata părăsise o comunitate din Monte Procida, unde locuia din 26 aprilie, după ce fusese arestată pentru furt.⁷

A urmat imediat o reacție violentă împotriva romilor din cartierul Ponticelli, iar agenții de ordine au început să patruleze în zonă pentru a descuraja atacurile asupra taberelor de romi. La trei ore de la presupusa tentativă de răpire, aproximativ douăzeci de italieni care locuiau în Ponticelli au atacat un muncitor român care se întorcea de la serviciu; acesta a fost bătut și înjunghiat în umăr. De teama unor posibile atacuri împotriva lor, romii s-au organizat pentru a păzi barăcile și pentru a-i alerta pe ocupanți în cazul unui atac.⁸ În după amiaza zilei de 12 mai, trei tineri italieni au dat foc intrării unei tabere de romi din cartier, după ce au turnat benzină în jurul acesteia. Între timp grupuri mici de romi care locuiau în barăci izolate din cartier au început să le abandoneze, iar în noaptea dintre 12 și 13 mai persoane necunoscute au incendiat câteva dintre aceste barăci izolate⁹. În zilele care au urmat presupusei tentative de răpire s-au desfășurat numeroase atacuri împotriva romilor.

În după amiaza zilei de 13 mai, un grup de aproximativ 300 - 400 de localnici în frunte cu femei au lansat un atac împotriva uneia dintre cele mai mari tabere de romi din cartier,

⁵ B. Coscia (2008) „Voleva rapire una bimba”. Una rom rischia il linciaggio”, în: *Corriere della Sera* (12.05.2008), p. 18; F. Milone (2008) „La rom ruba una neonata”, în: *La Stampa* (12.05.2008), p. 6.

⁶ Centru de custodie temporară pentru minori.

⁷ B. Coscia (2008) „Voleva rapire una bimba”. Una rom rischia il linciaggio”, în: *Corriere della Sera* (12.05.2008), p. 18; F. Milone (2008) „La rom ruba una neonata”, în: *La Stampa* (12.05.2008), p. 6.

⁸ „Napoli vendetta anti-rom ‘Via chi rapisce i bambini’”, în: *Corriere della Sera* (13.05.2008).

⁹ I. De Arcangelis (2008) „Napoli, è assalto ai campi nomadi”, în: *La Repubblica* (14.05.2008), p. 11.

unde locuiau patruzeci și opt de familii de romi. Atacatorii au reușit să doboare gardul de fier folosind bâte de lemn și de fier. După ce au pătruns în tabără, aceștia au început să strige insulte și amenințări, au aruncat cu pietre în barăci și rulote și au răsturnat câteva mașini. Aproape simultan a fost incendiată o clădire abandonată în care până în urmă cu două zile locuiseră șase familii de romi. În două incidente petrecute în aceeași zi doi băieți romi au fost bătuți de o bandă de tineri italieni și a fost incendiată o furgonetă aparținând unei persoane de etnie romă¹⁰. Două femei rome au fost hărțuite și alungate dintr-un supermarket aflat în apropierea uneia din taberele mari de romi, în timp ce acestea se aflau la cumpărături¹¹.

Desene ale copiilor inspirate din evenimentele din cartierul Ponticelli („ajutor, ajutor”)¹²

În aceeași zi, agenții de ordine au decis evacuarea taberelor mai mici și concentrarea rezidenților într-o tabără mai mare, cu un cordon de poliție în jur, pentru a fi mai bine protejați. În noaptea de 13 spre 14 mai o altă tabără din cartier a fost evacuată și șaiszeci de persoane care locuiau în ea au fost mutate într-o școală situată în partea opusă a orașului. Alți romi și-au părăsit barăcile în grupuri mici de două-trei familii pentru a căuta adăpost în tabere din alte cartiere ale orașului sau la rude stabilite în alte localități. La data de 14 mai încă două grupuri de barăci abandonate au fost incendiate folosindu-se benzină și sticle incendiare. În scurt timp, barăcile au ars în aplauzele unei mulțimi de localnici care și-au arătat și dezaprobarea față de încercarea pompierilor de a stinge

¹⁰ „Napoli, spranghe e molotov contro i nomadi”, în: *Corriere della Sera* (14.05.2008);

¹¹ M. Solani (2008): „Molotov e spranghe, vendetta contro il campo nomadi”, în: *L'Unità*, (14.05.2008).

¹² Disponibil la http://glottorellando.files.wordpress.com/2008/05/1211961933671_004.jpg?w=500&h=336 (01.08.2008).

focul. Când cei câțiva romi rămași părăseau locul sub escorta poliției, mulțimea scanda: „am învins”, „afară, afară”, „trebuie să plecați cu toții”¹³.

Un al treilea atac împotriva unei alte tabere de romi abandonate, comis de un grup de tineri localnici pe motociclete, a fost parțial zădărnicit de căderea ploii, în timp ce poliția a reușit să oprească atacatorii într-un un al patrulea loc¹⁴. Până la 15 mai, toți rezidenții romi au fost obligați să părăsească taberele din Ponticelli și să se mute într-o școală și în tabere din alte cartiere. În aceeași zi, imaginile taberelor incendiate și chipurile îngrozite ale copiilor romi din furgonete care priveau cum le ard casele au ținut capul de afiș al buletinelor de știri și al ziarelor.

Unii administratori locali au afirmat că este posibil ca în spatele atacurilor să se fi aflat crima organizată (*Camorra*).¹⁵ Alți observatori ai ONG care au ajutat romii să își organizeze mutarea și au menținut legătura cu poliția și autoritățile municipale sunt de acord că este posibilă implicarea crimei organizate, dar au insistat că a existat un efort orchestrat din partea altor părți care au interese economice în zonă. În sprijinul acestor afirmații, ei scot în evidență faptul că zona în care erau așezate taberele era inclusă în programul de reabilitare urbană (PRU) aprobat de consiliul municipal, valoarea pre-finanțării fiind de 67 milioane EUR, cu condiția ca lucrările programului să înceapă înainte de și cel târziu la 4 august, în caz contrar pre-finanțarea ar fi fost retrasă. Ei susțin că prefectura orașului Napoli planificase deja evacuarea taberelor și demolarea barăcilor, pentru a face posibilă începerea lucrărilor de construcții în zona inclusă în PRU¹⁶.

În declarația¹⁷ sa din 29 mai în fața Parlamentului, sub-secretarul de stat al Ministerului de Interne a condamnat fără rezerve violența și intoleranța față de romi și a reafirmat voința guvernului de a acționa ferm în scopul înlăturării cauzelor aflate la originea acestor manifestări de intoleranță. El a afirmat, de asemenea, că potrivit unui raport al secției de cercetare a departamentului de poliție din Napoli (DIGOS) înaintat autorității judiciare nu existau la acel moment dovezi privind implicarea „Camorra” în organizarea sau conducerea atacurilor, fără a exclude posibilitatea ca unele elemente infracționale locale să fi speculat situația pentru a-și întări prezența în teritoriu.

¹³ F. Saudino (2008): „Ordinarie emergenze partenopee” în: *Osservazione – Centro di ricerca azione contro la discriminazione dei rom e sinti*; <http://www.osservazione.org/index.html> (20.06.2008).

¹⁴ G. Fasano (2008) „La fuga dei rom dai campi sotto assedio”. În: *Corriere della Sera* (15.05.2008), p. 2.

¹⁵ I. De Arcangelis (2008) „Napoli, ancora roghi contro i rom ‘La camorra dietro agli assalti’”, în: *La Repubblica* (15.05.2008), p. 11.

¹⁶ D. Pizzuti (2008): „I vespri napoletani di Ponticelli” în: *Osservazione – Centro di ricerca azione contro la discriminazione dei rom e sinti*; <http://www.osservazione.org/index.html> (20.06.2008).

¹⁷ Declarația sub-secretarului de stat al Ministerului de Interne cu privire la actele de violență împotriva romilor din Napoli de la 29 mai 2008, furnizată de ofițerul național de legătură pentru Italia al FRA.

2. Informații generale

Districtul Ponticelli, denumit oficial Districtul 6 al municipiului Napoli, este situat în partea de est a orașului și are o populație rezidentă de 117 641 de locuitori, care include persoanele care au domiciliul permanent în acest municipiu. Districtul are o suprafață de aproximativ 19,28 km², densitatea populației fiind de 6 102 locuitori pe km², una dintre cele mai scăzute densități dintre cele zece districte ale municipiului Napoli (media pe municipiu fiind de 8 566 locuitori/km²).¹⁸ Cifrele nu includ grupurile de romi care locuiesc în barăci în acest district și care au fost cel mai grav afectate de izbucnirea violențelor împotriva romilor din zonă, în special deoarece majoritatea acestor romi, dacă nu toți, nu sunt înscrși în registrele de evidență a populației municipiului. Potrivit biroului local al *Opera Nomadi*, o organizație națională importantă care se ocupă de grupurile de romi, numărul romilor de cetățenie română este de aproximativ 400 - 500 în districtul estic al orașului Napoli și de circa 1 000 în tot municipiul, unde numărul aproximativ al romilor originari din Balcani care locuiesc aici se ridică la 1 500 – 1 600.

Conform informațiilor furnizate de ofițerul național de legătură pentru Italia al FRA provincia adăpostește circa 5 400 de romi originari atât din fosta Iugoslavie, care au sosit aici în anii '80, cât și din România, aceștia din urmă stabilindu-se după 2002. Taberele de romi neautorizate se află în districtele napolitane Ponticelli, Scampia, Poggioreale și Pianura, având aproximativ 2 000 de rezidenți. În districtul Ponticelli există șapte tabere neautorizate, unde trăiesc în total 600 de romi de cetățenie română. Orașele Giuliano, Caivano, Torre Annunziata, Acerra, Nola, San Giorgio, Casoria, Torre del Greco, Afragola-Casalnuovo adăpostesc, de asemenea, largi așezări rome. Potrivit ONL, relația dintre romi și locuitorii din zonă s-a înrăutățit treptat din cauza creșterii activității infracționale și deteriorării igienei publice.

Marea majoritate a grupurilor rome din Italia locuiesc în tabere „autorizate” sau „neautorizate”, acest lucru fiind valabil în special pentru romii provenind din România, care au intrat în Italia după ce în anul 2000 s-au eliminat vizele pentru țările din Europa Centrală și de Est iar în anul 2002 pentru Bulgaria și România. În municipiul Napoli există o singură tabără autorizată.¹⁹ În aceste tabere, deseori situate în apropierea șoselelor sau a liniilor de cale ferată sau în apropierea fabricilor, departe de centrul orașului, familiile rome locuiesc în rulote și barăci, de multe ori fără acces la apă potabilă sau energie electrică, gaze, drumuri de acces sau sisteme de canalizare. Situația în taberele neautorizate este înrăutățită de frecvențele evacuări forțate ale rezidenților și distrugerea barăcilor în urma protestelor locuitorilor din districtele în care sunt situate

¹⁸ Comune di Napoli <http://www.comune.napoli.it/flex/cm/pages/ServeBLOB.php/L/IT/IDPagina/60> (20.06.2008).

¹⁹ F. Saudino (2008): „Ordinarie emergenze partenopee” în: *Osservazione – Centro di ricerca azione contro la discriminazione dei rom e sinti*; <http://www.osservazione.org/index.html> (20.06.2008).

aceste tabere. Evacuările forțate sunt de multe ori însoțite de expulzarea locuitorilor acestor tabere, care nu dețin forme legale de ședere în țară.

Politica de a oferi populațiilor de romi posibilitatea de a locui în tabere se bazează pe considerentul că aceste populații sunt nomade și, ca atare, se mută frecvent dintr-un teritoriu în altul. Această convingere este în opoziție cu nevoile și preferințele exprimate de majoritatea romilor atunci când au fost consultați în privința acestui subiect. Un sondaj recent a constatat că 75% dintre cei intervievați locuiesc în actuala locație de cel puțin patru ani și că durata medie de ședere într-o tabără este de 7,5 ani.²⁰ Cu toate acestea, politica autorităților locale de înființare a taberelor pentru romi continuă. În majoritatea cazurilor, persoanele evacuate din taberele neautorizate fie se adăpostesc sub podurile autostrăzilor, unde pot ajunge să își construiască barăci, transformând treptat zona în tabără neautorizată, fie locuiesc temporar la rudele din taberele neevacuate. Un grup restrâns dintre cei evacuați din districtul Ponticelli în luna mai 2008 a fost mutat într-o școală abandonată, iar ceilalți au fost escortați de agenții de ordine la alte tabere apropiate, situate în afara cartierului.

Condițiile sanitare din taberele de romi sunt foarte precare. De multe ori, aceste tabere sunt situate în apropierea gropilor de gunoi sau, uneori, direct pe locul unor foste gropi de gunoi. În majoritatea orașelor, accesul romilor la serviciile sanitare este asigurat de societatea civilă și de organizațiile de voluntari. Probleme similare celor din sectorul sanitar se întâlnesc și în ceea ce privește educația: accesul limitat la serviciile publice de educație și faptul că inițiativele care încearcă să satisfacă nevoile educaționale ale copiilor care locuiesc în taberele din district provin din sectorul voluntar.

Districtul Ponticelli înregistrează un nivel mai scăzut în ceea ce privește ocuparea forței de muncă (22,99%) și un nivel mai ridicat al șomajului (39,95%) decât media pe municipiu (29,28% și, respectiv, 31,39%), dar aceste cifre nu includ romii. În urma anchetei realizate de Soleterre/Axis Market Research, privind romii din Italia, s-a constatat că 61% din romi au un loc de muncă și că numai 2% recurg la cerșit²¹. Ocupațiile tradiționale ale romilor italieni – cum ar fi colectarea metalelor pentru reciclare sau creșterea cailor – sunt de multă vreme în criză, excepție făcând parcurile de distracții conduse în special de grupurile de sinti. Grupurile de romi din regiunea balcanică se confruntă cu și mai multe dificultăți în găsirea unui loc de muncă.

²⁰ Anchetă condusă de Soleterre/Axis Market Research pe un eșantion de 286 de persoane care locuiesc în tabere de romi din Milano, Pavia, Reggio Emilia, Roma și Torino publicată în *Il Sole 24 Ore* (22.05.2008): *Come vivono i Rom e i Sinti nella società italiana?*; disponibilă la: <http://sucardrom.blogspot.com/2008/05/come-vivono-i-rom-e-i-sinti-nella.html> (16.07.2008).

²¹ A se vedea mai sus.

Ostilitatea împotriva romilor

Ostilitatea împotriva populațiilor de romi nu constituie un fenomen recent în Italia și nu se limitează doar la zona Ponticelli. În acest cartier, ca în multe alte zone în care există tabere de romi, relațiile cu alte etnii sunt deseori dificile și tensionate. În zilele care au urmat evenimentelor din Ponticelli, locuitorii cartierului au declarat că furturile și alte infracțiuni minore au condus la sporirea tensiunii sociale și, din acest motiv, romii ar trebui obligați să părăsească zona. Compunerile scrise de elevi ai școlilor din Ponticelli reflectă puternice stereotipii împotriva romilor, precum și ostilitate și îngrijorare față de prezența acestora în cartier²².

Nu există nicio dovadă că autoritățile locale au luat măsuri semnificative pentru prevenirea problemelor create în legătură cu taberele de romi. Taberele neautorizate de romi au fost „tolerate” de autoritățile locale și nu există dovada vreunei încercări de îmbunătățire a condițiilor de viață, nici în taberele autorizate, nici în cele neautorizate situate în Napoli, în perioada premergătoare evenimentelor.

În anii anteriori și lunile anterioare avuseseră loc evenimente similare în Napoli și în alte zone din Italia. Numai cu o lună înaintea atacurilor violente din Ponticelli, în Giugliano, un orașel din apropiere de Napoli, doi băieți au fugit temporar de acasă. Rapid s-a răspândit zvonul că au fost răpiți de romi. Doi bărbați au organizat o incursiune de pedepsire a romilor care locuiau într-o tabără apropiată. Poliția a intervenit la timp, oprindu-i, iar la scurt timp după aceea cei doi băieți au fost găsiți jucându-se într-un parc de distracții²³. În anul 2005, într-un alt sat de lângă Napoli (Ercolano), un grup de tineri au atacat o tabără de romi, au turnat benzină în câteva barăci și au încercat să le dea foc. Toți locuitorii taberei au fost salvați, iar atacatorii au fost imediat arestați²⁴.

La nivel național, în ultimul an, mai multe cazuri de infracțiuni comise fie de romi, fie de cetățeni români au stârnit valuri de xenofobie din partea societății civile, a presei și a politicienilor. Cele mai grave episoade au fost uciderea unei tinere italiene de către un rom român în noiembrie 2007 și moartea unei tinere italiene rănite în metroul din Roma de o tânără româncă²⁵. Cu un an înainte a avut loc un accident de mașină provocat de un tânăr rom aflat sub influența alcoolului, accident care a cauzat moartea a trei băieți și

²² B. De Fazio (2008) „I temi choc dei bimbi di Ponticelli ‘È giusto bruciare i campi rom’”, în: <http://www.repubblica.it/2008/05/sezioni/cronaca/sicurezza-politica-5/temi-ponticelli/temi-ponticelli.html> (28.05.2008).

²³ I. Urbani (2008) „La dura vita dei campi tra Ponticelli e Scampia”, în: *Il Manifesto*, 14 maggio 2008.

²⁴ „Rogo al campo nomadi Arrestati dieci giovani”, în: http://archivistorico.corriere.it/2005/gennaio/31/Rogo_campo_nomadi_Arrestati_dieci_co_9_05013104_0.shtml (18.06.2008).

²⁵ „Delitto in metrò, pm: ‘Omicidio volontario’”, în: http://www.corriere.it/Primo_Piano/Cronache/2007/04_Aprile/30/delitto_metro_rumene_incidente.shtml (12.06.2008).

a unei fete²⁶. Toate aceste cazuri au dat naștere unor serioase controverse în ceea ce privește prezența romilor în Italia și unui val de reacții împotriva romilor, inclusiv incendierea taberei în care locuia șoferul care a provocat accidentul, după ce locuitorii de acolo evacuasera zona în două ore de la accident.

Trebuie remarcat că, în unele cazuri, simpla prezență a unei tabere în zonă poate stârni atacuri violente împotriva romilor. La 21 decembrie 2006, un marș de protest împotriva unei tabere de romi de lângă Milano s-a sfârșit cu incendierea acesteia. Dintre cele cincisprezece persoane acuzate în acest caz, două erau consilieri municipali²⁷. În noaptea de 19 spre 20 septembrie 2007, aproximativ patruzeci de persoane mascate și înarmate cu cocteiluri Molotov, pietre și lanțuri au încercat să atace o tabără de romi din Roma. Singura persoană arestată pentru acest atac a declarat că este membru al unui comitet cetățenesc ad hoc, care protestează împotriva prezenței romilor în cartier²⁸.

²⁶ „Rom travolge e uccide 4 ragazzi. Guidava ubriaco un furgone”, în: <http://www.repubblica.it/2007/04/sezioni/cronaca/falcia-ragazzi/falcia-ragazzi/falcia-ragazzi.html> (13.06.2008).

²⁷ O. Liso (2007) „Rogo al campo rom, politici indagati”, în: *La Repubblica* (01.03.2007).

²⁸ P. Vuolo (2007) „In 40 all'assalto del campo rom armati di molotov, sassi e catene”, în: *Il Messaggero* (21.09.2007), p. 13.

3. Impactul evenimentelor

Sistemul juridic italian asigură un cadru de garanții pentru protejarea, în totalitate și în mod extensiv, a drepturilor fundamentale ale persoanelor, în baza principiului nediscriminării consacrat prin Constituția țării. Decretul legislativ nr. 215 din 9 iulie 2003 transpune Directiva 2000/43/CE a Uniunii Europene privind egalitatea rasială, care prevede protecția legală împotriva discriminării pe motive de rasă sau de origine etnică, în completarea legislației existente. Organismul italian pentru egalitatea de șanse, Biroul Național împotriva Discriminării rasiale UNAR²⁹ (*Ufficio Nazionale Antidiscriminazioni Razziali*) a fost înființat în noiembrie 2004, cu misiunea de a combate și înregistra orice acte de discriminare și de a sprijini victimele în cadrul procedurilor juridice și administrative. UNAR operează o linie telefonică gratuită, în mai multe limbi, cu numărul 800. 90.10.10, prin care se înregistrează plângeri și se asigură sprijin victimelor. În anul 2007, UNAR a primit aproximativ 8 000 de apeluri telefonice, inclusiv cazuri de discriminare pentru care s-au instituit proceduri. Cu toate acestea, UNAR nu a putut furniza COSPE, punctul focal național din Italia al RAXEN, informații cu privire la impactul evenimentelor din Ponticelli.

3.1. Măsuri legislative

Înainte de evenimentele din Ponticelli, guvernul își anunțase intenția de a aborda infraționalitatea printr-un „pachet de siguranță” complet, care includea măsuri de facilitare a deportării imigranților fără forme legale și scoaterea în afara legii a trecerii frauduloase a frontierei. Guvernul a anunțat apoi intenția de a utiliza forța armată în activitățile de menținere a ordinii în orașe, de a reglementa intrarea în țară a romilor și a românilor prin suspendarea temporară a Acordului Schengen și de a demola toate taberele de romi neautorizate, locuitorii acestora urmând a fi deportați³⁰. La 23 iulie 2008, Senatul italian a aprobat decretul privind pachetul de siguranță, care a fost transformat în lege³¹.

În urma evenimentelor din Ponticelli, dezbaterile politice pe tema pachetului de siguranță propus de guvern s-a intensificat, iar măsurile legislative propuse și-au extins conținutul, determinând guvernul să le împartă în patru instrumente legislative distincte: o propunere de lege, un decret și trei decrete legislative aprobate de Consiliul de Miniștri

²⁹ Informații disponibile la <http://www.pariopportunita.gov.it/defaultdesktop.aspx?page=91> (17.07.2008)

³⁰ C. Mustacchio (2008) „Sicurezza, Bucarest stoppa Maroni “Norme xenofobe”, în: *Liberazione* (13.05.2008).

³¹ Text disponibil la http://www.cittadinolex.kataweb.it/article_view.jsp?idArt=85127&idCat=120 (25.07.2008).

în ședința care a avut loc la 21 mai, la Napoli. Decretul³², care prin natura sa a intrat în vigoare odată cu aprobarea de către Consiliul de Miniștri și publicarea în Monitorul Oficial, prevede ca expulzarea unui imigrant ilegal, provenind atât din interiorul, cât și din exteriorul UE, să se poată face la ordinul unui *Giudice di Pace* (judecător de pace). În cazul în care imigrantul nu părăsește țara în urma ordinului de expulzare emis de judecător, acesta riscă închisoare de la unu la patru ani; închirierea unei locuințe unui imigrant ilegal conduce, conform decretului, la confiscarea locuinței și la o pedeapsă cu închisoarea de până la trei ani.

De asemenea, decretul introduce o circumstanță agravantă nouă și generală pentru situația în care o infracțiune „este comisă de o persoană care locuiește ilegal pe teritoriul statului”, care se va aplica inclusiv cetățenilor UE. Pedeapsa pentru imigranții rezidenți ilegali găsiți vinovați de o infracțiune se majorează cu o treime. Decretul conferă mai multe puteri primarilor orașelor în vederea prevenirii și eliminării pericolelor la adresa siguranței publice și securității urbane, precum și poliției municipale sau administrative în ceea ce privește intervențiile în timpul comiterii unei infracțiuni.

Noua legislație scoate în afara legii trecerea frauduloasă a frontierei (*imigrație ilegală*), pedepsită cu închisoare de la șase luni până la patru ani, și introduce proceduri rapide de urmărire pentru infracțiunile legate de imigrație. Detenția imigranților ilegali în „centre de identificare și expulzare” se va prelungi de la maxim șaiszeci de zile în prezent, până la optsprezece luni. Folosirea copiilor la cerșit va deveni infracțiune, pedepsită cu închisoare până la trei ani și pierderea drepturilor sau autorității parentale³³. Se prevede, de asemenea, ca înregistrarea în registrul municipal să fie condiționată de respectarea de către apartamentul sau casa respectivă a unui standard sanitar, condiție care nu se aplică cetățenilor italieni sau din Uniunea Europeană.

La 14 mai, primarul orașului Milano a anunțat numirea prefectului orașului în funcția de comisar extraordinar pentru „situația de urgență privind romii”³⁴. Ca rezultat al acestui demers, Ministrul de Interne a numit comisari extraordinari în Lazio (Roma), Lombardia (Milano) și în Campania (Napoli), iar la 26 mai decretul referitor la aceste măsuri a fost publicat în Monitorul Oficial³⁵. Rolul acestor comisari este de a coordona monitorizarea, cartarea, reabilitarea și evacuarea, dacă este necesar, a taberelor de romi și înființarea altora noi.

³² Italia/ Decret lege nr. 92 (23.05.2008). Acest gen de decret este o „măsură necesară și urgentă” aprobată de guvern și care intră în vigoare imediat după aprobare și publicare și rămâne în vigoare timp de maxim 60 de zile, perioadă în care trebuie transformat în lege sau își pierde valabilitatea.

³³ R. Miliacca (2008) „Via la casa al clandestino in affitto”, în: *Italia Oggi* (22.05.2008), p. 6; L. Milella (2008) „Alt ai bimbi mendicanti arresto per i clandestini e nascerà la banca del DNA”, în: *La Repubblica* (22.05.2008), p. 3; S. Mastrantonio (2008) „Banca dati del DNA e giro di vite sull'accattonaggio”, în: *Quotidiano Nazionale* (22.05.2008), p. 6; M. Ludovico (2008) „Contro l'immigrazione clandestina più poteri ai sindaci”, în: *Il Sole 24 Ore* (22.05.2008), p. 7.

³⁴ F. Sarzanini (2008) „Un commissario per l'emergenza rom”, în: *Corriere della Sera* (14.05.2008).

³⁵ Italia / Decreto del Presidente del Consiglio dei Ministri (21.05.2008).

Consiliul de Miniștri întrunit la 21 mai la Napoli a declarat stare de urgență până la 31 mai în regiunile Campania, Lazio și Lombardia. În plus, prefectii orașelor Napoli, Roma și Milano au fost investiți cu puteri speciale, pentru a gestiona starea de urgență în colaborare cu primarii, autoritățile locale și organizațiile non-guvernamentale. Prefectul orașului Napoli a subliniat nevoia accelerării procesului decizional în ceea ce privește imigrația, cerând, totodată, deschiderea unui dialog cu alte instituții, autorități, reprezentanți ai comunităților de romi și ai societății civile. Prefectul a propus un pachet de măsuri care include un recensământ al romilor, îmbunătățiri aduse taberelor autorizate, eliminarea progresivă a taberelor ilegale, reîmpărțirea romilor în grupuri mici în regiune, precum și promovarea integrării și a proiectelor de incluziune socială.

La 26 mai, Ministrul de Interne și-a anunțat intenția de a începe cartarea taberelor de romi și de a efectua un recensământ al locuitorilor acestora³⁶. Prima acțiune de acest gen a avut loc în suburbiile orașului Milano, la 6 iunie, când aproximativ șaptezeci de agenți de ordine (poliția statului și poliția municipală împreună cu *Carabinieri*) au făcut o incursiune într-o tabără neautorizată și au percheziționat toate locuințele și treizeci și cinci de rezidenți, toți romi italieni. Totuși, asociația *Opera Nomadi*, precum și partidele din opoziție, organizațiile non-guvernamentale și sindicatul CGIL au criticat această inițiativă³⁷.

În timpul unei întâlniri la Prefectura orașului Milano, care a avut loc la 17 iunie, Ministrul de Interne a declarat că prefectii vor închide taberele autorizate care nu dispun de utilitățile de bază, de exemplu apă potabilă sau energie electrică. Singurii având permisiunea de a se stabili în tabere autorizate vor fi romii italieni și grupurile de sinti, în timp ce romilor străini li se va permite să utilizeze tabere de tranzit pentru o perioadă de cel mult trei luni³⁸.

3.2. Reacții la măsurile legislative

Asociația Națională a Magistratilor a criticat vehement prevederea privind scoaterea în afara legii a trecerii frauduloase a frontierei de către imigranți, deoarece aceasta ar fi aproape imposibil de realizat și ar avea un impact negativ asupra întregului aparat judiciar³⁹. Președintele Asociației Specialiștilor în Drept Penal a definit prevederea care

³⁶ M. Ludovico (2008) 'Frattini fondi UE per l'integrazione dei rom in Italia', în: *Il Sole 24 Ore* (27.05.2008), p. 33.

³⁷ D. Carlucci (2008) 'Milano, blitz all'alba al campo rom "Schedati come al tempo fascista"', în: *La Repubblica* (07.06.2008).

³⁸ 'In Italia la musica è cambiata. DNA per i rom e chiusura dei campi', în: *Quotidiano Nazionale* (17.06.2008), p. 8.

³⁹ D. Stasio (2008) 'Ingresso illegale? Ipotesi ingestibile', în: *Il Sole 24 Ore* (23.05.2008), p.12. A se vedea și analiza detaliată a „pachetului de siguranță”, realizată în comun de Magistratura Democratica

transformă șederea ilegală într-o țară în circumstanță agravantă ca „nelegală din punct de vedere al egalității de șanse”, deoarece o asemenea măsură este legată de o condiție subiectivă a persoanei⁴⁰. De asemenea, critici severe la adresa acestei prevederi au venit și din partea Asociației Naționale a Juriștilor Democrați.

Mulți actori aparținând societății civile au criticat și ei pachetul de siguranță. Asociația națională ARCI a declarat că pachetul alimentează nesiguranța, anarhia și teama. Două organizații catolice importante – Caritas și ACLI – au subliniat că a corela infraționalitatea cu imigrația nu face altceva decât să genereze confuzie⁴¹.

Primul ministru român și-a exprimat îngrijorarea în ceea ce privește pachetul propus și măsurile anti-românești care vor afecta mai ales românii cinstiți și muncitori care locuiesc în Italia⁴². După ce pachetul a fost aprobat, sub-secretarul român al Ministerului Afacerilor Externe a declarat că prevederile par să respecte normele Uniunii Europene, dar că ar fi necesară monitorizarea modului în care acestea vor fi aplicate.

3.3. Alte incidente împotriva romilor

În multe orașe au existat cazuri de agresiune verbală și fizică împotriva romilor și a românilor. La Milano, Genova, Viareggio, Trento, Asti și Bologna, grupuri de cetățeni au protestat împotriva prezenței taberelor de romi în cartierele în care locuiesc.⁴³ În Pisa, un tânăr rom a fost atacat și bătut, fără niciun motiv aparent⁴⁴.

La Milano, o sticlă incendiară a fost aruncată asupra unui magazin abandonat, folosit ca loc de dormit de doi copii romi.⁴⁵ În luna mai un copil rom a fost bătut și insultat de patru copii italieni. Agresorii i-au adresat insulte, spunându-i: „român împutit și scârbos, să pleci din Italia”⁴⁶. La secția de maternitate a unui spital din Pisa, câteva femei au refuzat să stea în aceeași încăpere cu o femeie de etnie romă aflată în travaliu, asistentele fiind nevoite să-i găsească acesteia al loc⁴⁷. O tânără de etnie romă, în vârstă de șaisprezece ani, însărcinată în luna a șasea, a fost insultată și bătută, în timp ce cerșea pe plaja de la Rimini, de un bărbat care a lovit-o în spate. Din fericire, incidentul nu a

și ASGI, intitulată ‘La Sicurezza Apparente. L'intolleranza normativa sugli immigrati stranieri e sulla circolazione dei cittadini della UE nel pacchetto sicurezza del nuovo Governo italiano.’

⁴⁰ L. Ferrarella (2008), ‘E’ illegittima l’aggravante per i clandestini’, în: *Corriere della Sera* (28.05.2008), p. 18.

⁴¹ F. Nacinovich (2008) ‘Pacchetto sicurezza Maroni: “Dall’Europa pressioni indebite”’, în: *Liberazione* (23.05.2008), p. 6.

⁴² C. Lania (2008) ‘Bucarest avverte niente xenofobia’, în: *Il Manifesto* (13.05.2008).

⁴³ A. Milluzzi (2008) ‘Cresce la violenza in tutta Italia. Il PRC invoca l’UE’, în: *Liberazione* (15.05.2008).

⁴⁴ P. Zerboni (2008) ‘Violento pestaggio, rom in ospedale’, în: *La Nazione – Pisa* (16.05.2008), p. V.

⁴⁵ <http://www.rainews24.rai.it/notizia.asp?newsid=81682> (15.05.2008).

⁴⁶ ‘Ciprian pestato sotto scuola “Rom schifoso vattene”’, în: *L’Unità* (15.05.2008), p. 9.

⁴⁷ C. Virgone (2008) ‘Cacciata dalla corsia la mamma rom’, în: *Il Tirreno – Pisa* (30.05.2008), p. VI.

afectat sarcina femeii. Ulterior, acest incident a fost făcut public de activiștii organizației de sprijinire a romilor *Gruppo Everyone*⁴⁸.

Asociația *Sucar-Drom*⁴⁹ a raportat mai multe cazuri de intoleranță și violență rasistă, care au avut loc în diferite orașe față de grupele de romi și sinti. În Brescia, o fetiță romă a fost insultată la școală, iar la Mantova a fost atacată locuința unei familii de romi. O altă asociație, *Gruppo Everyone*, a raportat un act de agresiune care a avut loc la 17 iunie împotriva unei fetițe rome și a tatălui ei, misionar al Bisericii Creștin-Evanghelice Penticostale, care a fost bătut, la 20 iunie, la Milano, de doi agenți de poliție în uniformă⁵⁰.

În localitatea Novara, două persoane necunoscute care mergeau cu motocicletă au aruncat patru bombe incendiare asupra unei tabere de romi, provocând daune materiale. Poliția a afirmat că atacul ar fi putut avea legătură cu o controversă publică din oraș privind mutarea populației rome locale într-o altă zonă⁵¹.

La scurt timp după atacurile din cartierul Ponticelli din Napoli, în unele tabere autorizate din jurul Romei rezidenții au organizat patrule de noapte voluntare, pentru a păzi taberele⁵².

Profesorii de la o școală secundară de la periferia orașului Milano au scris o scrisoare către Ministrul Educației, denunțând atmosfera de intimidare și violență împotriva elevilor romi din școala respectivă. Profesorii au arătat că elevii romi sunt ținta insultelor și amenințărilor rasiste din partea colegilor lor de alte etnii și, în consecință, mulți dintre ei au abandonat școala⁵³.

3.4. Incidente împotriva altor minorități

În atmosfera de xenofobie și rasism creată în această perioadă au fost implicate și minorități de altă etnie decât cea romă.

La 14 mai, un mecanic de locomotivă a fost acuzat de o femeie de origine ghaneză de abuz de putere, violență, daune materiale și agresiune fizică. Potrivit declarațiilor femeii

⁴⁸ L. Eduati (2008) „Manifestazione dei rom e dei sinti contro il „genocidio culturale”, în: *Liberazione* (08.06.2008).

⁴⁹ <http://sucardrom.blogspot.com/> (20.06.2008).

⁵⁰ A se vedea și <http://sucardrom.blogspot.com/> (20.06.2008).

⁵¹ „Bottiglie incendiarie tra le roulotte del campo”, în: *La Stampa* (12.05.2008), p. 6.

⁵² P. Brera, L. Serloni (2008) „E ora anche i rom organizzano le ronde: „Viviamo nel terrore dobbiamo difenderci”, în: *La Repubblica* (16.05.2008), p. 3.

⁵³ Z. Dazzi (2008) „Insulti e minacce a studenti rom „Schifosi tornatevene nel vostro paese”, în: *La Repubblica* (04.06.2008), p. 11.

și ale martorilor aflați la fața locului, mecanicul i-a aruncat acesteia bagajele din tren cu o stație înainte de cea la care trebuia să coboare, a împins-o și a insultat-o.⁵⁴ În orașul Civitavecchia un cetățean senegalez a fost atacat, fără niciun motiv aparent, de două femei și un bărbat. Poliția i-a acuzat de discriminare, vătămare, amenințare și insulte rasiste⁵⁵.

În mai multe orașe a circulat un afiș cu caracter rasist, în care scria că „sezonul de vânătoare a fost declarat deschis” pentru următoarele „specii migratoare – albanezi, kosovari, talibani, țigani, în general cetățeni din afara UE”. Autoritățile orașelor respective au condamnat acest afiș și și-au anunțat intenția de a iniția acțiuni în instanță⁵⁶.

Un dansator albanez, vedetă de televiziune, a fost atacat și bătut în școala sa de persoane necunoscute care i-au strigat „albanez împuțit, o să te trimitem înapoi în Albania”⁵⁷.

La 24 mai, într-un cartier al Romei cu densitate mare de străini, un grup de cincisprezece-douăzeci de persoane care purtau măști și erau înarmate cu bâte și răngi, au atacat trei magazine ale unor imigranți din India și Bangladesh. Atacatorii au spart vitrinele, bunurile și mobilierul din magazine, răbind un client dintr-un magazin. Agresorii au strigat „Bastarilor, plecați de aici”. Toate partidele politice au condamnat atacul ca având caracter xenofob⁵⁸. A doua zi, rezidenți italieni și străini din acea zonă au organizat marșuri împotriva rasismului⁵⁹.

În orașelul Altopascio din provincia Lucca, ghereta de kebab a unui cetățean turc a fost grav avariata de cinci sticle incendiare aruncate noaptea de persoane necunoscute. După cercetările inițiale, poliția a afirmat că incendierea ar fi putut avea o motivație xenofobă⁶⁰.

⁵⁴ G. Gentile (2008) „Le dice “sporca negra” e la schiaffeggia”, în: *L'Unità* (15.06.2008).

⁵⁵ „Razzismo, denunciate tre persone”, în: <http://www.civonline.it/CivOnlineNotiziaStandard.php?IDNotizia=66973&IDCategoria=354> (05.06.2008).

⁵⁶ A. Celata (2008) „Un volantino che ci ferisce”, în: *La Nazione – Grosseto* (21.05.2008), p. VII.

⁵⁷ M. Solani (2008) „Da Ponticelli a Pisa lo chic dell'Italia intollerante”, în: *L'Unità* (30.05.2008), p. 2.

⁵⁸ P. Brogi (2008) „Roma assalto ai negozi degli immigrati”, în: *Corriere della Sera* (25.05.2008), p. 5; S. Menafra, M. Zenobio (2008) „Assalto razzista nel cuore di Roma”, în: *Il Manifesto* (25.05.2008), p. 4; C. Piccozza (2008) „Raid razzista contro gli immigrati pestaggi e negozi distrutti a Roma”, în: *La Repubblica* (25.05.2008), p. 6; „Raid razzista contro i bengalesi” în: *La Stampa* (25.05.2008), p. 8.

⁵⁹ A. Caporale (2008) „Roma, corteo di rabbia e paura “Siamo in Italia per lavorare””, în: *La Repubblica* (27.05.2008), p. 6.

⁶⁰ O. Sabato (2008) „Assalto al negozio di kebab con 5 molotov”, în: *L'Unità – Firenze e Toscana* (01.06.2008), p. I.

4. Reacții la evenimente

4.1. Reacții ale autorităților publice

Poliția a reacționat rapid în cazul incidentelor din Ponticelli, desfășurând forțe importante pentru a asigura protecția romilor care locuiau în tabere și paza bunurilor acestora. Primăria și unitățile de ordine și protecție civilă au fost mobilizate pentru a-i sprijini pe rezidenții romi afectați, în colaborare organizația „Opera Nomadi”. Cei care locuiau în așezările atacate au fost mutați în tabere din afara orașului Napoli sau la centrul de primire „Santa Maria del Pianto” din districtul Poggioreale.

Carabinieri au identificat cinci rezidenți din Ponticelli (patru băieți de cincisprezece ani și un bărbat de treizeci și trei) ca fiind autorii atacului împotriva unei tabere de romi. Aceștia au fost acuzați că au furat obiecte din barăci și că au dat foc taberei⁶¹.

La 16 mai, consilierul pentru politici sociale al regiunii Campania a organizat o întâlnire cu reprezentanții municipalității Napoli, provinciei Napoli, comunității Sant’Egidio, precum și ai asociațiilor *Caritas* și *Opera Nomadi*, în scopul de a discuta problemele legate de cazarea romilor care au fost evacuați din tabere. La această întâlnire, participanții (autorități locale și asociații) au hotărât să înființeze un grup consultativ permanent care va defini și implementa măsurile și inițiativele viitoare. Consilierul a alocat suma de 400 000 EUR pentru promovarea integrării sociale a romilor și a propus ca unele mici suprafețe care aparțin regiunii și altor autorități locale să fie atribuite romilor și grupurilor sinti. De asemenea, consilierul a anunțat înființarea unui grup consultativ care va desfășura activități sociale și culturale, în scopul de a elimina tensiunile și de a crea o nouă atmosferă de reconciliere⁶².

Din aprilie 2008 Ambasada României a deschis o linie telefonică de urgență, pentru ca cetățenii români să poată raporta situațiile periculoase sau dificultățile extreme pe care le întâmpină în Italia. Ambasada a accentuat faptul că va face tot posibilul, atât pe cale diplomatică, cât și pe alte căi, pentru a ajuta orice persoană care ar putea fi supusă unui tratament discriminatoriu și/sau xenofob⁶³.

⁶¹ „Prima il fuoco, poi il saccheggio. Arrestati”, în: *Il Manifesto* 816.05.2008).

⁶² Campania Region (2008) *Regione, tavolo di lavoro permanente per i nomadi*, Press Release, în: http://www.regione.campania.it/portal/media-type/html/user/anon/page/DettaglioCS_2008.psm?itemId=2676&ibName=ComunicatiStampa&theVectString=-1%2C-1 (20.05.2008).

⁶³ G. Pentelescu (2008) „Un numero di telefono per i romeni in difficoltà”, în: <http://temi.repubblica.it/metropoli-online/un-numero-di-telefono-per-i-romeni-in-difficolta/> (03.06.2008).

4.2. Reacții ale societății civile

La 15 mai, sute de persoane au participat la o demonstrație în fața primăriei din Napoli, pentru a-și exprima solidaritatea cu romii. Participanții au protestat împotriva actelor rasiste și au condamnat incriminarea tuturor romilor.⁶⁴ Luând cuvântul la acest eveniment, multe asociații care activează pentru integrarea romilor din diferite părți ale Italiei au arătat că abordarea problemei taberelor ca loc de rezidență pentru romi este o cale viabilă de reducere a tensiunilor sociale și de îmbunătățire a condițiilor de viață ale acestor minorități. În mod deosebit, s-a subliniat că în unele zone în care taberele de romi au fost închise, iar familiilor de romi li s-au alocat apartamente, tensiunile au scăzut, iar problemele cu alți rezidenți au fost minimizate.

La 17 mai, la Mantova, asociațiile și comunitățile italiene și străine de romi / sinti care fac parte din prima federație națională înființată în anul 2007, cunoscută sub numele de „Romi și sinti împreună”, s-au întâlnit pentru a identifica inițiative pentru contracararea climatului xenofob creat împotriva lor. Acestea au decis, printre altele, să înceapă monitorizarea actelor de discriminare împotriva grupurilor de romi și sinti și au invitat toate asociațiile să colaboreze în vederea documentării situațiilor cu care s-au confruntat unii membri ai acestor comunități. Federația a promovat întâlniri și dezbateri publice în lunile mai și iunie, având ca subiect recente evenimente care au afectat comunitățile de romi și sinti și pachetul de siguranță adoptat de guvern⁶⁵.

Mai multe personalități importante și mulți alți cetățeni au semnat o petiție și au organizat o demonstrație pentru a-și exprima solidaritatea cu comunitatea sinti din Veneția, care a fost atacată verbal de partidul Liga Nordului în legătură cu planificarea construirii unui sat nou pentru sinti. Construirea satului destinat familiilor de sinti de către primăria Veneției fusese blocată de unii activiști ai partidului Liga Nordului care s-au legat cu lanțuri de poarta șantierului. Primarul orașului Veneția a condamnat această acțiune, dar totodată a decis și suspendarea lucrărilor în șantier, pentru reducerea tensiunilor.⁶⁶

Asociația romilor *Them Romano*⁶⁷ a organizat la 8 iunie, cu participarea romilor și sinti, o amplă demonstrație la Roma împotriva rasismului, xenofobiei și discriminării. La această demonstrație au luat parte, de asemenea, multe alte asociații care activează pentru apărarea drepturilor minorităților și împotriva rasismului, inclusiv activiști ai unor partide politice de stânga⁶⁸.

⁶⁴ „L'altra Italia. C'è chi dice no”, în: *Il Manifesto* (16.05.2008).

⁶⁵ <http://comitoromsinti.blogspot.com/> (20.06.2008).

⁶⁶ R. Bianchin (2008) „Campo per i nomadi blitz leghista a Mestre”, în: *La Repubblica* (04.06.2008), p. 11.

⁶⁷ <http://www.associazionethemromano.it/> (16.07.2008).

⁶⁸ F. Amabile (2008) „Clandestini, stop dei giudici”, în: *La Stampa* (09.06.2008), p. 4.

La 17 iunie 2008, organizațiile din Roma pentru drepturi civile și combaterea rasismului au organizat o adunare publică intitulată „O mie de voci împotriva rasismului” la Universitatea „La Sapienza” din Roma, pentru a discuta recente manifestări rasiste și proiectul de lege înaintat de guvern, care viza scoaterea în afara legii a imigrației ilegale. Adunarea a fost organizată cu sprijinul și participarea unui mare număr de experți, cercetători și politicieni⁶⁹.

În luna iunie 2008, Consiliul Național al Asociației Jurnaliștilor și Federația Națională a Presei Italiene (FNSI), în cooperare cu UNHCR, au adoptat un document cunoscut sub numele de „Carta de la Roma”, care pune în lumină etica și standardele profesionale care trebuie respectate atunci când se scrie despre persoanele care solicită azil, refugiați, victime ale traficului de ființe umane și migranți⁷⁰. Elaborarea documentului a început în 2007, determinată fiind de un caz grav de creare a unui profil etnic urmare a căruia un imigrant din Africa de Nord a fost acuzat de cea mai mare parte a presei că și-a ucis soția italiancă, pe fiul lor în vârstă de doi ani, pe mama soției și pe un vecin. În douăzeci și patru de ore, poliția a descoperit dovezi solide că migrantul fusese plecat din Italia la momentul crimei și că de fapt crima fusese comisă de un cuplu de italieni, vecini cu victimele.

În urma evenimentelor din Ponticelli, un grup de jurnaliști au lansat o petiție, exprimându-și îngrijorarea față de rolul activ al presei în instigarea la xenofobie împotriva străinilor. Autorii petiției au făcut apel la colegii jurnaliști să respecte etica profesională și să lupte împotriva cazurilor de discriminare și rasism în presă⁷¹.

⁶⁹ E. Martini (2008) „La Sapienza contro il razzismo: “Dobbiamo far ragionare i politici””, în: *Il Manifesto* (17.06.2008).

⁷⁰ <http://www.unhcr.it/images/pdf/carta%20di%20roma%20-%20definitiva.pdf> (20.06.2008).

⁷¹ „I media rispettino il popolo rom”, 21 mai 2008, disponibil la: <http://www.giornalismi.info/mediarom/> (15.06.2008).

5. Reacții interne

Cu ocazia Zilei Republicii Italiene (2 iunie), în mesajul către națiune, președintele republicii a atras atenția asupra fenomenelor de intoleranță și violență care sunt în creștere în țară, subliniind că acestea reprezintă negarea principiilor constituționale⁷².

Cu toate acestea, reprezentanții locali ai Partidului Democrat, partid care se află la conducerea Consiliului Local Ponticelli au emis o declarație care a circulat în întregul district și care arată că „sporirea continuă a așezărilor de romi care locuiesc în barăci, în diferite zone ale districtului, a devenit imposibil de susținut” și că „municipalitatea, prefectura, forțele de siguranță publică și serviciile de sănătate locale ar trebui să reacționeze la solicitarea, până acum ignorată, de demolare imediată a taberelor și de restaurare a liniștii și securității cetățenilor din Ponticelli”⁷³.

Biserica Catolică a condamnat actele de violență împotriva romilor, avertizând cetățenii din Napoli să nu acționeze „cu nechibzuință”, iar Papa a subliniat dreptul imigranților la reîntregirea familiei⁷⁴.

Pe de altă parte, activiștii partidelor *Forza Italia* și Alianța Națională au declarat că primarul orașului Napoli ar trebui să ordone evacuarea tuturor taberelor de romi deoarece, „timpul jumătăților de măsură s-a sfârșit”⁷⁵. De asemenea, în alte zone ale țării, partidele locale de centru-dreapta au cerut expulzarea romilor din orașe.⁷⁶

Președintele provinciei Milano (membru al Partidului Democrat) a afirmat în mai multe interviuri că în zona metropolitană a orașului Milano⁷⁷ numărul romilor a devenit de nesuștinut și, în consecință, obiectivul este închiderea tuturor taberelor din zonă. El a mai declarat că „sunt necesare alte repatrieri, că ar trebui semnate acorduri cu țările de origine și cu guvernul român, pentru a-i împiedica [pe romi] să plece din țara lor. După aceea, ar trebui să urmeze expulzări. În zona metropolitană nu ar trebui să existe nici măcar o singură tabără de romi”⁷⁸.

⁷² G. Battistini (2008) „Fermare violenza e intolleranza”, în: *La Repubblica* (02.06.2008), p. 6.

⁷³ http://sucardrom.blogspot.com/2008_05_01_archive.html (19.06.2008).

⁷⁴ L. Accattoli (2008) „Il papa: date accoglienza agli immigrati”, în: *Corriere della Sera* (16.05.2008), p. 5.

⁷⁵ „Vendetta dopo il tentato sequestro. Molotov e spranghe contro i rom”, în: <http://www.repubblica.it/2008/05/sezioni/cronaca/rom-napoli/molotov/molotov.html> (13.05.2008).

⁷⁶ A se vedea, de exemplu, cazul partidului Forza Italia din Florența „Via gli zingari dalla città”, în: *La Repubblica – Firenze* (18.05.2008), p. 1.

⁷⁷ Zona metropolitană include orașul Milano și orașele mai mici din jur.

⁷⁸ „Penati: “L’obiettivo? Eliminare tutti i campi””, în: *Corriere della Sera* (14.05.2008); R. Sala (2008) ‘E Penati sposa la linea dura „Vanno azzerati gli insediamenti”’, în: *La Repubblica* (14.05.2008), p. 10; G. Della Frattina (2008) ‘Milano, Penati ora fa il duro: „I rom devono sparire tutti”’, în: *Il Giornale* (14.05.2008), p. 9.

La 16 mai, Ministrul Afacerilor Externe a declarat că este necesară o reflecție la nivel european asupra Acordului Schengen, care a facilitat trecerea frontierelor între statele membre ale UE. Ministrul a afirmat că este necesară revizuirea acordului încheiat în urmă cu douăzeci și doi de ani, pentru a verifica dacă, într-o Europă care a suferit schimbări profunde, nu ar putea fi aduse unele modificări acestui acord⁷⁹.

Ministrul Reformelor (liderul Partidului Liga Nordului), vorbind despre episoadele de agresiune împotriva taberelor de romi din Ponticelli, a afirmat că „dacă statul nu reușește să își facă datoria, atunci o va face poporul pentru că, după un anumit timp, oamenii își pierd răbdarea și reacționează”⁸⁰.

Un parlamentar din partea partidului *Forza Italia* a declarat că, pentru a rezolva problema stringentă a colectării gunoiului în regiunea Campania, autoritățile locale ar putea folosi cetățeni străini fără forme legale și i-ar putea recompensa acordându-le permise de ședere. Toate partidele politice au criticat această declarație, inclusiv Liga Nordului⁸¹.

Într-un interviu pentru ziarul *Il Tempo*, sub-secretarul Ministerului de Interne, vorbind despre romi, a făcut următoarea remarcă: „Cifrele și studiile sociologice demonstrează că acest grup etnic se asociază unor tipuri de infracțiuni: furt, jaf și, ca în cazul Ponticelli, chiar răpire”⁸².

În zilele care au urmat evenimentului din Ponticelli, unele ziare naționale au publicat articole referitoare la stereotipul negativ tradițional al „țiganilor care fură copii”⁸³.

⁷⁹ „Fratini: „Serve un „tagliando” agli accordi di Schengen. Impronte e banca dati”, în: *Corriere della Sera* (16.05.2008).

⁸⁰ S. Milani (2008) „Maroni grazia le badanti”, în: *Il Manifesto* (18.05.2008).

⁸¹ A. Tarquini (2008) „Rom, viados e clandestini. Il vento della grande caccia”, în: *L'Unità* (19.05.2008), p. 4.

⁸² M. Piccirilli (2008) „Dopo il j'accuse del capo della Polizia, prefetto Antonio Manganelli, sull'impossibilità di arginare l'immigrazione clandestina interviene Alfredo Mantovano, magistrato e sottosegretario all'Interno”, în: http://iltempo.ilssole24ore.com/interni_esteri/2008/05/31/885830-maurizio_piccirilli_piccirilli_iltempo_dopo_....shtml (31.05.2008).

⁸³ S. Filippi (2008) „Altro che leggenda, I rom rubano I bambini”, în: *Il Giornale* (12.05.2008), p.8.

6. Reacții internaționale

În timpul dezbaterilor care au avut loc la Parlamentul European la 20 mai, cu privire la situația din Italia în urma evenimentelor din Ponticelli, comisarul pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și egalitatea de șanse a criticat stigmatizarea romilor ca infractori și a cerut statelor membre să îi cerceteze și să îi pedepsească pe cei care comit acte de rasism. Comisarul a invitat, de asemenea, guvernul italian și guvernele celorlalte state membre să ia măsuri pentru abordarea problemei integrării⁸⁴.

În urma unei vizite la câteva tabere de romi din Roma și Napoli, europarlamentarul Viktoria Mohacsi a declarat, la o audiere în fața Comisiei pentru libertăți civile (LIBE) a Parlamentului European, că situația romilor din Italia este una dintre cele mai grave din Europa. Europarlamentarul a subliniat problema ilegalității, a lipsei de igienă, de servicii sau apă potabilă, precum și lipsa de siguranță din taberele în care poliția efectuează raiduri de noapte fără niciun motiv⁸⁵.

În urma acestor evenimente din Italia, la sfârșitul lunii iunie a anului 2008, Comisarul pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei a vizitat Roma pentru a discuta politicile guvernului italian privind migrația și populația romilor. Comisarul a afirmat că incriminarea migranților va avea efecte negative și va stigmatiza persoane nevinovate. De asemenea, el și-a exprimat îngrijorarea față de climatul anti-țigani. „Este important ca politicienii să garanteze drepturile fundamentale populației rome și să descurajeze orice tendință de discriminare și de căutare a unui țap ispășitor”, a declarat acesta⁸⁶.

OSCE și-a exprimat profunda preocupare față de atacurile violente din Napoli și a îndemnat autoritățile italiene să asigure protecția populației rome din țara lor⁸⁷.

Înaltul Comisar al ONU pentru Drepturile Omului a criticat noile legi din Italia împotriva imigrației ilegale și inițiativele împotriva romilor de cetățenie română, în scrisoarea transmisă cu ocazia celei de-a 8-a sesiuni a Consiliului pentru Drepturile Omului⁸⁸.

Rețeaua Europeană împotriva Rasismului (ENAR) a condamnat vehement atacurile din Ponticelli și și-a exprimat îngrijorarea față de discursul politic și mediatic cu privire la

⁸⁴ A. Cerretelli (2008) „L'UE no alle violenze contro i rom”, în: *Il Sole 24 Ore* (20.05.2008), p. 4. Text în limba franceză la http://ec.europa.eu/employment_social/news/2008/may/vs_ep_roma.pdf (01.08.2008).

⁸⁵ A. D'Argenio (2008) „Il caso rom irrompe alla UE, accuse di torture all'Italia”, în: *La Repubblica* (20.05.2008), p. 2.

⁸⁶ Citat din http://www.coe.int/t/commissioner/News/2008/080623italy_en.asp

⁸⁷ OSCE-ODIHR (2008) *OSCE organsimul pentru drepturile omului îngrijorat de violența împotriva romilor din Italia*, Comunicat de presă (16.05.2008).

⁸⁸ A se vedea: <http://www.unhcr.ch/hurricane/hurricane.nsf/view01/06B91AC08630D980C125745C00304584?opendocument>

romii și cetățenii români din Italia și față de noile măsuri de securitate care afectează aceste grupuri⁸⁹. Centrul European pentru Drepturile Romilor (ERRC) a solicitat, într-o scrisoare adresată președintelui Republicii Italiene și primului ministru, o intervenție de urgență a autorităților italiene în vederea protejării romilor împotriva actelor de violență rasistă care au urmat evenimentelor din Ponticelli și „risipirii atmosferei de ostilitate față de romi care predomină în Italia”⁹⁰.

De asemenea, cu ocazia prezentării raportului pe anul 2008, Biroul Amnesty International de pe lângă Uniunea Europeană s-a arătat alarmat de situația din Italia și a acuzat guvernul că adoptă legi care au ca scop îngreunarea vieții romilor și a imigranților în general⁹¹. De asemenea, ADL (Liga Antidefăimare) a invitat guvernul italian să „condamne public xenofobia împotriva romilor”⁹².

⁸⁹ ENAR (2008) *Stop anti roma violence in Italy! (Opriti violența împotriva romilor în Italia)*, Comunicat de presă, 19 mai 2008.

⁹⁰ ERRC (2008) *Scrisoarea din 16 mai 2008*, disponibilă la: <http://www.errc.org> (15.04.2008).

⁹¹ A se vedea: <http://www.amnesty.it/flex/cm/pages/ServeBLOB.php/L/IT/IDPagina/953> (16.07.2008).

⁹² Disponibilă la http://www.adl.org/PresRele/DiRaB_41/5290_41.htm (18.07.2008).

7. Anchete și sondaje de opinie

O anchetă realizată de *IPR Marketing* pentru cotidianul național *La Repubblica*⁹³ a demonstrat că italienii au o părere negativă despre imigranți și că aversiunea lor împotriva romilor este și mai mare. 60% dintre intervievați se simt amenințați personal de prezența romilor (47% de prezența cetățenilor din afara UE), iar 68% (57% pentru cetățenii din afara UE) sunt îngrijorați de situația din Italia în general. 68% consideră că toate taberele de romi ar trebui dărâmate, iar populațiile de romi expulzate din țară. Procentul intervievaților care au încredere în politicile de integrare socială a romilor este foarte mic (numai 27%). 52% cred că cetățenii din afara UE care trăiesc în Italia fără să muncească ar trebui repatriați imediat.

Cele mai negative sentimente sunt față de romi: 41% din eșantion ar dori să-i alunge din Italia (10% ar dori să fie alungați toți cetățenii din afara UE), 27% se tem de romi (15% se tem de toți cetățenii din afara UE), 24% îi „tolerează” și nu au sentimente negative față de ei (45% în cazul cetățenilor din afara UE).

Potrivit unei anchete realizate de *ISPO* și publicate în ziarul național *Corriere della Sera*⁹⁴, cetățenii italieni salută așa-numitul „pachet de siguranță”. 31% din eșantion cunosc „bine” conținutul pachetului, iar 37% au auzit de el. 86% dintre persoanele care au votat cu partide de centru-dreapta și 58% dintre cei care au votat cu partide de stânga sunt de acord cu măsurile de siguranță care afectează romii.

O anchetă săptămânală realizată de institutul de cercetare *Istituto Piepoli*⁹⁵ a analizat opiniile cu privire la gravitatea incidentelor rasiste. 64% dintre intervievați consideră că episodul rasist care a avut loc la 24 mai într-un cartier din Roma este o confirmare a rasismului larg răspândit. Cu toate că unul din trei italieni cred că a fost un episod „sporadic”, 87% sunt îngrijorați de recente evenimente rasiste.

⁹³ B. Persano (2008) „I Rom peggio degli extracomunitari „Sono un pericolo. Via i campi””, în: *La Repubblica* (15.05.2008), disponibil la: <http://www.repubblica.it/2008/05/sezioni/cronaca/sicurezza-politica-3/sondaggio-rom/sondaggio-rom.html> (18.06.2008). Ancheta a fost realizată telefonic pe un eșantion de 1 000 de persoane rezidente în Italia.

⁹⁴ R. Mannheimer (2008) „Linea dura del governo D' accordo 3 italiani su 4”, în: *Corriere della Sera* (18.05.2008), disponibil la: http://archivistorico.corriere.it/2008/maggio/18/Linea_dura_del_governo_accordo_co_9_080518055.shtml (18.06.2008).

⁹⁵ A. Camboni (2008) „Mercato e Opinione. L'Italia rifiuta il razzismo”, în: <http://www.fondazioneitaliani.it/index.php/Mercato-e-Opinione.-L-Italia-rifiuta-il-razzismo.html> (03.06.2008). Ancheta realizată pe un eșantion reprezentativ de adulți italieni. Dimensiunea eșantionului nu este specificată.

Un sondaj de opinie efectuat de *Demos* în luna mai 2008 a evidențiat un sentiment din ce în ce mai răspândit de nesiguranță în rândul cetățenilor italieni⁹⁶. 63% dintre intervieuați sunt de acord cu prezența grupurilor spontane de vigență din cartierele orașelor, iar 44,5% se simt amenințați de prezența imigranților (mai mult cu 1,3% față de luna aprilie 2007). Aproximativ 31% din eșantion consideră că așezările de barăci, taberele de romi și cartierele locuite în principal de imigranți ar trebui evacuate sau interzise, 46,6% consideră că evacuarea ar trebui făcută numai după ce au fost găsite noi spații de locuit, în timp ce 19,2 % cred că în aceste zone ar trebui intensificate controalele efectuate de forțele de poliție.

⁹⁶ Demos & Pi (2008) *Gli italiani tra paura e insicurezza*, mai 2008, disponibil la: http://www.demosonline.it/2008/pdf/capitale_sociale_18.pdf (18.06.2008). Anchetă realizată în perioada 26-31 mai pe un eșantion reprezentativ de 1 303 persoane cu vârsta de peste 15 ani.

8. „Recensământul” romilor

La 25 iunie 2008, guvernul italian a anunțat că intenționează să realizeze recensământul și amprentarea tuturor romilor și sinti, inclusiv copii, din cele trei regiuni în care au fost desemnați comisarii extraordinari pentru gestionarea „situației de urgență privind romii”. Acest lucru a atras critici vehemente din partea membrilor Bisericii Catolice, ai partidelor politice și ai societății civile, atât din Italia, cât și din exterior.

Potrivit Ministrului de Interne „recensământul” programat al romilor și sinti nu reprezintă o „creare a unui profil etnic”, ci are ca scop asigurarea unor condiții decente de trai pentru toți cei care au dreptul legal de rezidență în Italia, urmând ca cei care se află în țară ilegal să fie expulzați. Identificarea minorilor ar permite autorităților să-i includă în proiecte care urmăresc asigurarea frecventării școlii, ceea ce ar facilita integrarea, iar recensământul ar servi, de asemenea, la identificarea persoanelor care au comis infracțiuni, precum și a imigranților ilegali. Propunerea a atras reacții critice vehemente din partea societății civile, a activiștilor romi și a membrilor Bisericii Catolice. De exemplu, Secretarul Consiliului Pontifical pentru Migranți și Travellers și Arhiepiscopul Titular de Astigi au condamnat inițiativa, răspunzând: „Nu putem face din sărăcie o crimă”. Surorile misionare Comboni au descris amprentarea copiilor de romi și sinti ca fiind „rasistă”, declarând că: „este de neînțeles de ce, la o vârstă atât de fragedă, ar trebui deja să fie făcuți să se simtă diferiți – purtători ai unei stele a lui David a zilelor noastre care îi marchează ca posibili viitori infractori”⁹⁷.

Anunțul guvernului a stârnit, de asemenea, vii reacții din partea Comisiei Europene, sub forma unei scrisori către guvernul italian prin care se solicita acestuia să specifice scopul luării și procesării amprentelor, temeiul juridic al unei astfel de acțiuni pentru aceasta, modul în care sunt stocate și pentru cât timp, dacă persoanele sunt informate în scris înainte de luarea amprentelor și să confirme că în cazul minorilor sub vârsta de paisprezece ani, amprentele se iau numai cu autorizație specială emisă de un judecător și doar în vederea stabilirii identității minorilor⁹⁸.

La 10 iulie 2008, Parlamentul European, în rezoluția⁹⁹ referitoare la recensământul persoanelor de etnie romă din Italia pe criteriul apartenenței etnice, și observând că Autoritatea Italiană pentru Protecția Datelor și-a exprimat îngrijorarea că acest recensământ ar putea conduce la discriminări de natură să afecteze și demnitatea personală, mai ales cea a minorilor, a solicitat autorităților italiene să renunțe la

⁹⁷ Italy: Move to fingerprint Gypsies sparks controversy Roma (Italia: Măsura privind amprentarea țiganilor stârnește controverse), 26 iunie (AKI) <http://www.adnkronos.com/AKI/English/Politics/?id=1.0.2289111304> (16.07.2008).

⁹⁸ <http://www.statewatch.org/news/2008/jul/eu-comm-italy-roma-fault-letter.pdf> (16.07.2008).

⁹⁹ Text disponibil la <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2008-0361+0+DOC+XML+V0//RO> (23.07.2008).

colectarea amprentelor romilor, inclusiv minori, și la utilizarea amprentelor deja colectate, până la viitoarea evaluare a măsurilor prevăzute anunțată de către Comisie, deoarece aceasta ar constitui în mod clar un act de discriminare directă, pe criterii de rasă și origine etnică, interzise conform articolului 14 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, și, în plus, un act de discriminare între cetățenii Uniunii Europene de origine romă și ceilalți cetățeni care nu sunt supuși acestor proceduri.

Mai mult decât atât, Parlamentul European a împărtășit punctul de vedere al Comisiei conform căruia astfel de acțiuni constituie o încălcare a interdicției privind discriminarea directă și indirectă, prevăzută în special în Directiva 2000/43/CE a Consiliului și consacrată în articolele 12, 13 și 17 - 22 din Tratatul CE, și a invitat Comisia să evalueze în amănunt măsurile legislative și executive adoptate de guvernul italian, pentru a verifica dacă acestea sunt compatibile cu tratatele și dreptul Uniunii Europene. În cele din urmă, Parlamentul European și-a exprimat îngrijorarea față de afirmația – conținută în decretele și ordinele administrative adoptate de guvernul italian – că prezența taberelor de romi în jurul marilor orașe constituie în sine o urgență socială gravă, cu repercusiuni pentru ordinea și siguranța publică, ceea ce justifică declararea stării de urgență pentru o perioadă de un an.

9. Concluzii

Scopul prezentului raport este reunirea datelor esențiale ale evenimentelor petrecute în Italia împotriva romilor în decursul lunilor mai-iunie 2008. Raportul oferă un rezumat al incidentelor de agresiune împotriva romilor și taberelor de romi, un context general al acestor evenimente, prezentat pe scurt, și apoi descrierea reacțiilor autorităților italiene sub forma măsurilor legislative. Raportul prezintă climatul de intoleranță generat de evenimentele din Ponticelli și discursul politic ulterior, în general negativ. De asemenea, raportul prezintă exemple de reacții critice ale societății civile și ale organismelor internaționale la evenimente și la modul în care au reacționat autoritățile italiene.

Evenimentele care s-au petrecut în Italia reflectă problemele mai complexe cu care se confruntă comunitățile de romi din Europa. În ciuda măsurilor și politicilor statelor membre și ale Comisiei Europene de promovare a integrării și incluziunii romilor pe tot teritoriul Uniunii Europene și în ciuda eforturilor Consiliului Europei și ale altor organizații internaționale, implementarea acestora înaintază lent. Așa cum au subliniat, în mod repetat, rapoartele anterioare ale agenției, grupurile de romi, de sinti și travellers sunt cele mai vulnerabile grupuri din Europa, care se confruntă cu probleme precum condiții de locuit precare și izolate, discriminare și evacuări forțate în mai mult de jumătate din statele membre ale UE¹⁰⁰. Discriminarea sistematică împotriva romilor este prezentă și în ceea ce privește accesul la locurile de muncă, precum și în domeniul sănătății și educației. Cu toate acestea, chiar și fără această povară suplimentară a discriminării, condițiile extrem de precare de locuit ale romilor îngreunează progresul în celelalte sfere ale vieții sociale¹⁰¹.

Este semnificativ că atât de multe tabere de romi din zonele în care au avut loc incidente în Italia erau tabere *neautorizate*. Este așadar important, ca măsură de urgență, ca în toate statele membre taberele neautorizate să fie înlocuite cât mai rapid cu locații autorizate, dotate cu facilitățile de igienă corespunzătoare care să asigure apă, canalizare, energie electrică și acces la transportul public. Totuși, pe tot teritoriul Uniunii Europene există situații în care autoritățile locale nu reușesc să sprijine grupurile de romi în îmbunătățirea condițiilor lor de locuit. Așa cum a declarat Comisarul pentru Drepturile

¹⁰⁰ Agenția Europeană pentru Drepturi Fundamentale *Raportul anual 2008*.

¹⁰¹ În concluziile referitoare la Italia, elaborate în sesiunea februarie-martie 2008, Comitetul ONU pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială (CERD) a făcut următoarele recomandări: „Comitetul, revenind la recomandarea generală 27, recomandă ca statul să dezvolte și să implementeze politici și proiecte cu scopul de a evita segregarea comunităților de romi din barăci, de a implica aceste comunități și asociațiile lor ca parteneri, împreună cu alte persoane, în proiecte de construcție, reabilitare și întreținere a locuințelor. Comitetul recomandă, de asemenea, ca statul să acționeze ferm împotriva măsurilor locale de contestare a rezidenței romilor și de expulzare ilegală a acestora și să se abțină de la plasarea romilor în campusuri situate în afara zonelor populate, izolate și fără acces la asistență medicală și alte facilități esențiale”. A se vedea: <http://www2.ohchr.org/english/bodies/cerd/cerds72.htm> (17.07.2008).

Omului al Consiliului Europei, „Neintegrarea și ostilitățile cu care se confruntă romii din multe state europene în zilele noastre își au originea în acțiunea sau lipsa de acțiune a autorităților regionale sau locale, în ciuda faptului că, în virtutea legislației și standardelor privind drepturile omului, acestea au aceleași obligații ca și autoritățile centrale”¹⁰².

Evenimentele din Ponticelli demonstrează că protecția drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană impune ca guvernele să-și îndeplinească obligația de a respecta, apăra și promova drepturile fundamentale nu numai prin prevederea unor legi de protecție necesare, ci și prin asigurarea punerii efective în practică a acestor legi de către autoritățile publice la nivel național, regional și local.

Directiva 2000/43/CE din 29 iunie 2000 privind egalitatea rasială prevede protecția împotriva discriminării, dar în mod clar situația multor grupuri de romi și travellers din Uniunea Europeană arată că această protecție nu este suficientă. Atingerea obiectivului privind egalitatea de tratament necesită angajamente politice puternice și acțiuni urgente la fața locului, în contextul unei abordări globale, prin dezvoltarea de strategii, politici și măsuri pe termen lung pentru toate sferele vieții sociale..

FRA recunoaște că este necesară o perioadă mai îndelungată pentru colectarea informațiilor în vederea monitorizării evoluțiilor viitoare din această zonă a Italiei și din Uniunea Europeană. Agenția va continua să colecteze date și informații în legătură cu situația comunităților de romi, sinti și travellers din Uniunea Europeană și le va publica în rapoartele care vor urma.

¹⁰² Disponibil la:
<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1272387&Site=CommDH&BackColorInternet=FEC65B&BackColorIntranet=FEC65B&BackColorLogged=FFC679> (16.07.2008).

Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene

Raport de incident

Atacurile violente împotriva taberelor de romi din districtul Ponticelli
din Napoli, Italia

FRA 2008

Numeroase informații cu privire la Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii
Europene sunt disponibile pe Internet. Acestea pot fi accesate prin site-ul web al FRA:
(<http://fra.europa.eu>).

© Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene , 2008

Reproducerea este permisă, cu excepția celei în scop comercial, cu condiția menționării
sursei.

FRA – Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene
Rahlgasse 3,
1060 Viena, Austria
Telefon: +43 1 580 30 - 0
Fax: +43 1 580 30 - 693
E-Mail: information@fra.europa.eu
www.fra.europa.eu